

Proloog

Zachtjes loop ik de trap af. Mama slaapt nog. Ik ben tien jaar en gewend in de ochtend voor mezelf te zorgen. Met mijn blote tenen voel ik de koude plavuizen van de gang en loop naar de huiskamer. Er is iets anders dan normaal, dat voel ik. Hoewel ik geen trek heb pak ik uit de keukenkast een rijstwafel en leg er een plak kaas op. Kauwend slenter ik naar de huiskamer en stop voor de wand met planken vol videobanden met Nederlandse films. Ik pak de videoband van *De vijf van de vierdaagse*, keer me om en loop naar de televisiekast. De televisie druk ik aan en doe de band in de videorecorder. Niet omdat ik de film waar mijn vader een hoofdrol in speelt zo graag wil zien, ik heb de film al zo vaak gekeken. Ik wil papa zien. Twee maanden geleden zijn mijn moeder en ik naar dit huis verhuisd. Papa is naar een appartement verhuisd. Ik zie hem niet zo veel meer, ik weet eigenlijk niet zo goed waarom. Ze hadden het afgelopen jaar wel veel ruzie en mijn moeder is steeds verdrietig.

Ik druk op de knop waar een driehoekje op staat en ga op de bank zitten. Ik vouw mijn benen onder me in een kleermakerszit en wacht tot ik papa in de film zie. Uit de televisieboxen klinkt muziek en op het scherm zie ik mannenhanden die een wit serviesbord vasthouden. Er wordt een kwak onaantrekkelijke puree op gesmeten waarna er met een grote soeplepel bruine jus overheen wordt gegoten. Het beeld zoomt uit, de man die met het bord in zijn hand staat is papa. Hij staat in de eetzaal van een gevangenis en draagt net als de andere mannen om hem heen een donkerblauwe overall. Zijn haar zit in een scheiding en zijn bril heeft een fijner montuur dan zijn eigen bril die hij normaal draagt.

‘Iets meer jus zou ik meer op prijs stellen,’ zegt hij met een bekakte stem. Papa speelt een gevangene die zich nogal deftig gedraagt.

De titelrol begint, Jan Blaaser staat beeldvullend in krullerige letters.

Hard gerinkel in de huiskamer klinkt door het geluid van de film heen. We worden nooit in de ochtend gebeld, iedereen weet dat mijn moeder dan nog slaapt. De telefoon stopt met rinkelen omdat mijn moeder boven in haar slaapkamer heeft opgenomen. Ik kijk weer naar de film. Het was een kort telefoongesprek want ik hoor gestommel op de trap. Mama komt nooit voordat ik naar school ga naar beneden en ik kijk haar verbaasd aan nu ze plots in haar ochtendjas in de huiskamer staat. Zonder iets te zeggen zet ze de tv uit en daarna de film stil. Ik vind dat een rare volgorde. Nog steeds zwijgend loopt ze naar me toe en gaat naast me op de bank zitten. Een spiertje onder haar linkeroog trilt.

Ze ademt hoorbaar uit, kijkt me een seconde met grote ogen aan en zegt: ‘Papa is dood.’

Drie dagen later lopen we gehaast over een donkere parkeerplaats van een uitvaartcentrum. Aan de zijkant van het gebouw gaat een onopvallende deur voor ons open. De vrouw in de deuropening glimlacht naar mij, ik heb haar de afgelopen dagen bij ons thuis gezien. Binnen is het licht fel en koud. Omdat het avond is zijn we alleen, niemand weet dat ik hier ben.

Nadat papa alleen in zijn appartement is overleden, is het huis waar mijn moeder en ik sinds kort wonen veranderd in een crisiscentrum. Ik heb mama voornamelijk zien huilen en horen schreeuwen.

‘Ik ben nog steeds zijn vrouw!’ gilt ze steeds.

Er zijn vreemde mensen in ons huis die praten over de afscheidsceremonie. Er zijn vrienden en familie die telefoneren, boodschappen doen en mijn moeder troosten. Ik huil weinig. Ik vraag me af of het logischer zou zijn als ik ook veel zou huilen, maar er komen geen tranen. Journalisten bellen continue, het acht uur journaal en alle landelijke kranten verhalen over zijn dood. Morgen wordt papa gecremeerd. Ik ben daar niet bij, want er wordt een mediacircus verwacht.

Er zullen twee aparte condoleancekamers zijn: één voor mijn moeder en een andere voor mijn halfbroers en een vrouw die ik de laatste weken wel eens in het appartement heb gezien.

‘Er is hier soms iemand die voor papa zorgt zodat ik niet zo alleen ben,’ had hij over haar tegen mij gezegd.

Wat hier achter schuil ging zal mij jaren later pas duidelijk worden.

De vrouw van het uitvaartcentrum gaat ons voor naar een nieuwe deur die zij voor ons opent en dan zie ik een houten kist.

‘Daar ligt papa in,’ zegt iemand.

Ik weet niet of mijn moeder of de vrouw het tegen me zegt. De situatie overvalt me en ik verstijf. Ik zie een gesloten houten kist in wit licht en voel de kou van de kamer op mijn huid. Het was toen we hier heen gingen niet tot mij doorgedrongen dat ik hier afscheid zou nemen van papa. Het is me vast verteld, maar ik kon me er geen voorstelling van maken. Koortsachtig vraag ik me af wat ik precies moet doen. Mijn moeder geeft mij één van de twee lange rode rozen die ze mee heeft genomen.

‘Leg die maar op de kist.’ Ze praat vluchtig en kijkt me schichtig aan.

‘Waarom? Ik wil daar helemaal niet naar binnen.’ Het is koud. Ik zie hem niet, ik voel niks in deze ruimte. ‘Ik wil weg.’

Mijn moeder neemt de roos van mij terug en loopt naar de kist. Daar legt ze de roos op de kist, gekruist met die van haar. De rozenknoppen liggen verstrengeld op de plek waar zijn gezicht moet zijn, maar dat weet ik niet want er ligt een deksel op de kist. Ligt hij wel in die kist? Zo groot is die kist niet.

‘Laat mama maar even alleen,’ zegt de vrouw. ‘Dan laat ik je even zien waar er morgen afscheid wordt genomen van jouw papa.’

Mijn moeder probeert geruststellend naar mij te glimlachen, maar dat lukt haar niet. Ik loop weg van de kamer. Als ik omdraai om te kijken wat mijn moeder daar doet zie ik haar met paniekerige ogen naar de kist kijken.

Ik laat de vrouw mij iets vertellen over de aula en het afscheid wat er morgen zal zijn, maar ik hoor haar niet.

Op 28 maart 1988 stierf mijn vader, ik was toen een meisje van 10 jaar. Ik heb van dit decennium vol vader- en dochterliefde een vacuüm verpakte herinnering gemaakt. Heel lang was dat voldoende.

‘Ben jij toevallig familie van Jan Blaaser?’

‘Ja, ik ben zijn dochter.’

‘Wat bijzonder.’

Ik glimlach dan altijd beleefd, maar vind het nooit echt fijn als een gesprek zo begint. Het vergrootglas waaronder ik opgroeide, was niet de plek waar ik gelukkig werd. Dus ging ik de luwte in. Mijn eigen leven bouwen, geen bekende Nederlander zijn, geen dochter van zijn.

Ik herinner me een papa, maar meer niet. Ik heb geen vader, ik ken hem niet als man van vlees en bloed. Ik herken mezelf niet in hem, want ik ken hem niet echt. Was hij eerlijk tegen mij? Wat voor leven heeft hij geleid voordat hij mijn moeder ontmoette en ik geboren werd? Hoe kan een man die al het succes had als artiest, een vrouw die van hem hield en een jong dochtertje achterlaten en eenzaam sterven in een appartement? Wie is Jan Blaaser? Wie was de man die zo velen zich nog steeds herinneren?

Ik ga op zoek naar de man die mijn vader is. Ik ga de luwte uit, de storm in.

In gedachten roep ik hem erbij: ‘Papa, kom eens even zitten, ik wil met je praten.’

Waar te beginnen?

Ik rijd de straat uit. Mijn rechterhand aan het stuur, met mijn linkerhand zwaai ik door het open raam naar mijn moeder. Ik zie in de achteruitkijkspiegel dat ze terugzwaait. Haar grijze krullen glanzen door de avondzon. We hebben ruim twee uur gesproken over mijn vader en een lijstje gemaakt van mensen die ik kan benaderen om hun herinneringen te delen.

Ik heb haar gewaarschuwd tijdens ons gesprek: 'Ik wil papa's leven reconstrueren en er achter komen wie hij was, ook de rauwe kanten.'

Ze heeft mij niet laten merken wat ze daarvan vindt. Achterin mijn auto staan dozen vol plakboeken, losse foto's, programmaboekjes en krantenberichten. Ze heeft een heel archief meegegeven, ik wist niet dat het bestond. Ik sla aan het einde van de straat naar links en rijd de wijk uit. Hoewel mijn voornemen was naar huis te rijden, een rit van ruim vijf kwartier, besluit ik dit nog niet te doen. Ik rijd naar de wijk *de Archipel*, naar het huis waar we als gezin woonden tot mijn ouders naar afzonderlijke huizen verhuisden.

Als student heb ik Lelystad verlaten en elders een eigen leven opgebouwd. De enige ritjes naar de stad waar ik opgegroeid ben waren naar mijn moeder en grootouders.

Wanneer ik na eenendertig jaar de Archipel in rijd voel ik mijn hartslag verhogen. Ik herken de bocht waar ik als klein meisje altijd wakker werd ik als ik tijdens een avondrit op de achterbank in slaap was gevallen. Ik rem af voor het fietspad in die bocht. 'Zo een onoverzichtelijk en gevaarlijk fietspad,' hoor ik in gedachten mijn vader zeggen. Ik rijd het hofje in waar we woonden en parkeer voor het huis. Het is, uiteraard zoals bij iedereen die een jeugdplek bezoekt, helemaal niet zo groot als ik me herinner. Mijn auto laat ik staan en ik wandel door het poortje naast het huis, loop achterom over het pad dat naar mijn basisschool *De Driemaster* leidt. In de tijd dat ik daar in het klaslokaal leerde lezen en schrijven heette dat de nog de lagere school en hoorde ik constant heipalen. Lelystad werd gebouwd terwijl wij er woonden. Alles was kaal en ik kon heel ver kijken. Nu zie ik overal wuivende bomen, deze wijk heet nu de *Boswijk* van Lelystad. Ik zie onze oude achtertuin, die er anders uit ziet, en het raam van mijn oude slaapkamer. Mijn hart bonst in mijn keel, ik schrik van de heftige fysieke reactie op het zien van deze plek en loop terug naar de auto. Aanbellen durf ik niet, dus ik neem me voor meteen in de auto te stappen en naar huis te rijden.

Wanneer ik weer aan de voorkant van het huis sta geeft de huidige bewoonster de plantjes in de voortuin water.

Ze kijkt me aan: 'Goedemiddag.'

Zij geeft de plantjes water

Terwijl zij lapjes braadt

Een doodgewone buurvrouw in een doodgewone straat

Huisje, boompje, beestje

Dag mevrouw meneer

Wat een mooie dag hè

Wat een lekker weer

(Huisje boompje beestje, uit de voorstelling Bramen Zoeken)

‘Goedemiddag,’ zeg ik terug.

Als ik het nu niet zeg heb ik voor altijd spijt, mijn net wat rustig geworden hartslag zwelt weer aan:

‘Ik heb in uw huis gewoond.’

‘Wanneer dan?’

‘Begin jaren 80, we zijn in 1987 hier vandaan verhuisd.’

‘Wil je even binnen kijken?’

‘Heel graag.’

Er is verbouwd, een muur doorgebroken en een muur verplaatst. De televisiehoek waar mijn vader de *Tour de France* keek en we samen de *Soundmixshow* keken is verkleind, er staat nu een piano. Wij hadden ook een piano, maar die stond in de eetkamer zodat mijn vader daar naast kon zitten als hij met zijn pianist repeteerde.

‘De tuin heb ik veranderd,’ zegt de vrouw.

Dat zie ik, wij hadden een groot gazon en daar achter verbouwde mijn ouders groente en fruit. Er stonden bonenplanten, struiken met kruisbessen en bramen. Ik mocht de rijpe vruchten plukken. Een keer was ik vergeten een bakje mee te nemen. Omdat ik niet het hele eind naar huis terug wilde lopen had ik de bramen in de zakken van mijn spijkerbroek gepropt. Dat vond ik zelf een goed idee, mijn moeder was minder enthousiast over deze oplossing. Heftig ‘oh nee!’ schreeuwende schepte ze de parse drab uit mijn broekzakken. De bramenstruik heeft niet zo ver weg gestaan zie ik nu.

De schuifpuien zijn er nog. Ik vertel de bewoonster dat mijn vader daar grappen mee maakte. Hij deed de pui een stukje open. Met de ene helft van zijn lichaam stond hij buiten en met de andere helft binnen. Ik moest langs het raam kijken zodat ik het deel van zijn lijf dat binnen was zag en zijn weerspiegeling. Zo leek de weerspiegeling de andere helft van zijn lichaam. Hij bewoog zijn arm en been tegelijk waardoor het een trekpop leek. Ontelbare keren heb ik daar om gegierd.

‘Wat is je achternaam?’ vraagt ze.

Nu komt het, nu gaat ze het beseffen.

‘Ik heet Blaaser.’

‘Ah, ja dat weet ik. Hier in de buurt wordt over dit huis nog steeds gesproken over *Het huis van Blaaser*.

Ik heb gehoord dat hier veel bekende Nederlanders over de vloer kwamen.’

Ik kijk naar de achtertuin, waar ooit op het gazon een enorme feesttent stond. Mijn vader vierde zijn zestigste verjaardag. In het hofje was er te weinig parkeergelegenheid, daarom parkeerden de gasten hun auto bij *Hotel Lelystad* waar op het parkeerdek een pendelbusje stond dat gedurende de hele avond heen en weer reed om de gasten te vervoeren. De burens stonden voor de ramen te kijken wie er allemaal het huis binnenwandelden. Roddeljournalist Henk van der Meijden en paparazzo Joop van Tellingen legden de avond vast voor de *Telegraaf*.

Het blijft een gek gevoel. Mijn ouderlijk huis waar ik zo gelukkig was en zoveel gezinsliefde heerste. Een huis wat gewoon mijn huis was. Dat huis is ruim dertig jaar later nog steeds *Het huis van Blaaser*. Hoe is dat zo gekomen?

De dagen erna bekijk ik de inhoud van de dozen. Het oeuvre van mijn vader is nog veel groter dan ik dacht, zijn Wikipediapagina bevat niet eens een kwart van zijn werk. Het is veel en het gaat alle kanten op: acteur, cabaretier, schrijver, toneel, film, televisie. Ik besluit een tijdlijn te maken en met het begin te beginnen: bij de familie Blaaser.